

SOUDNÍ SPORY VE ZDRAVOTNICTVÍ – pohledem právníka

Jolana Těšinová

Brno, 2021

XIII. KONFERENCE
AKUTNĚ.CZ

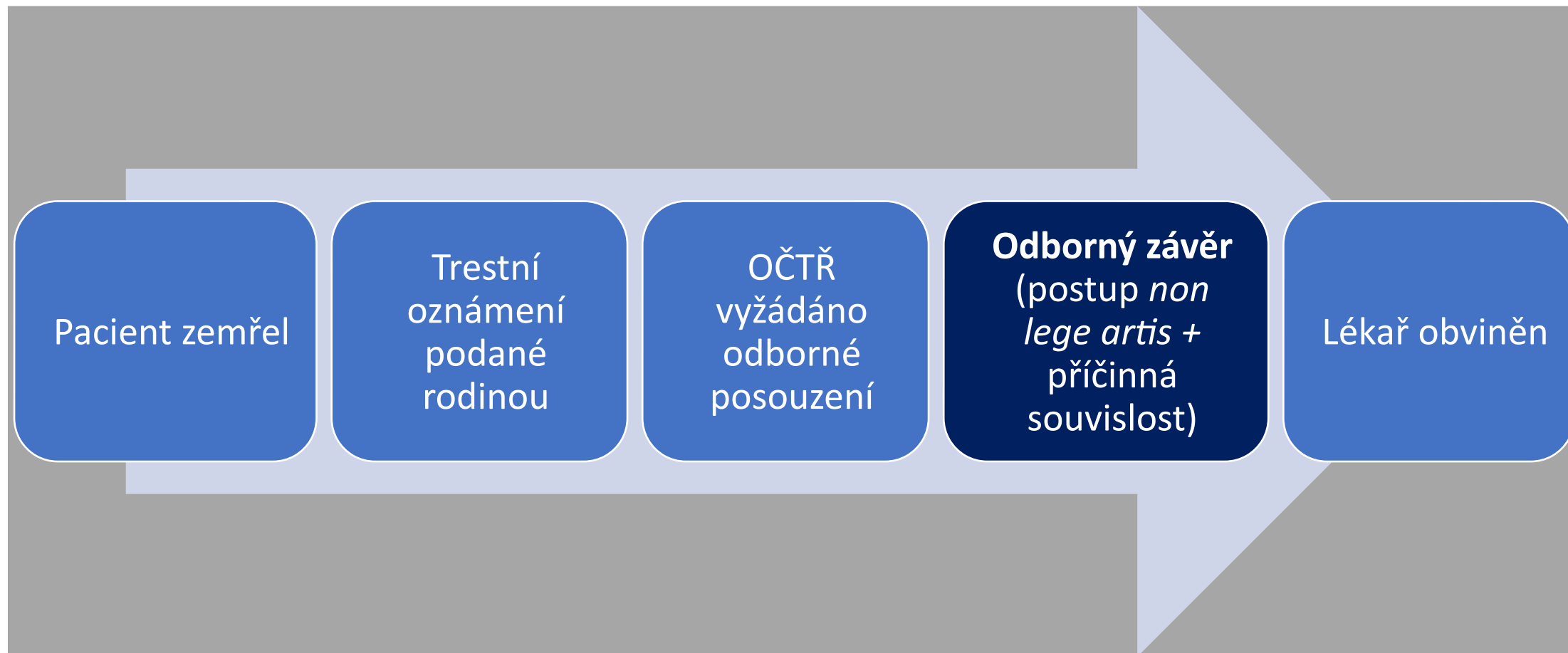
**PRÁVNÍ ASPEKTY V
OBORU AIM aneb
JAKÝM CHYBÁM LZE
PŘEDEJÍT ...**

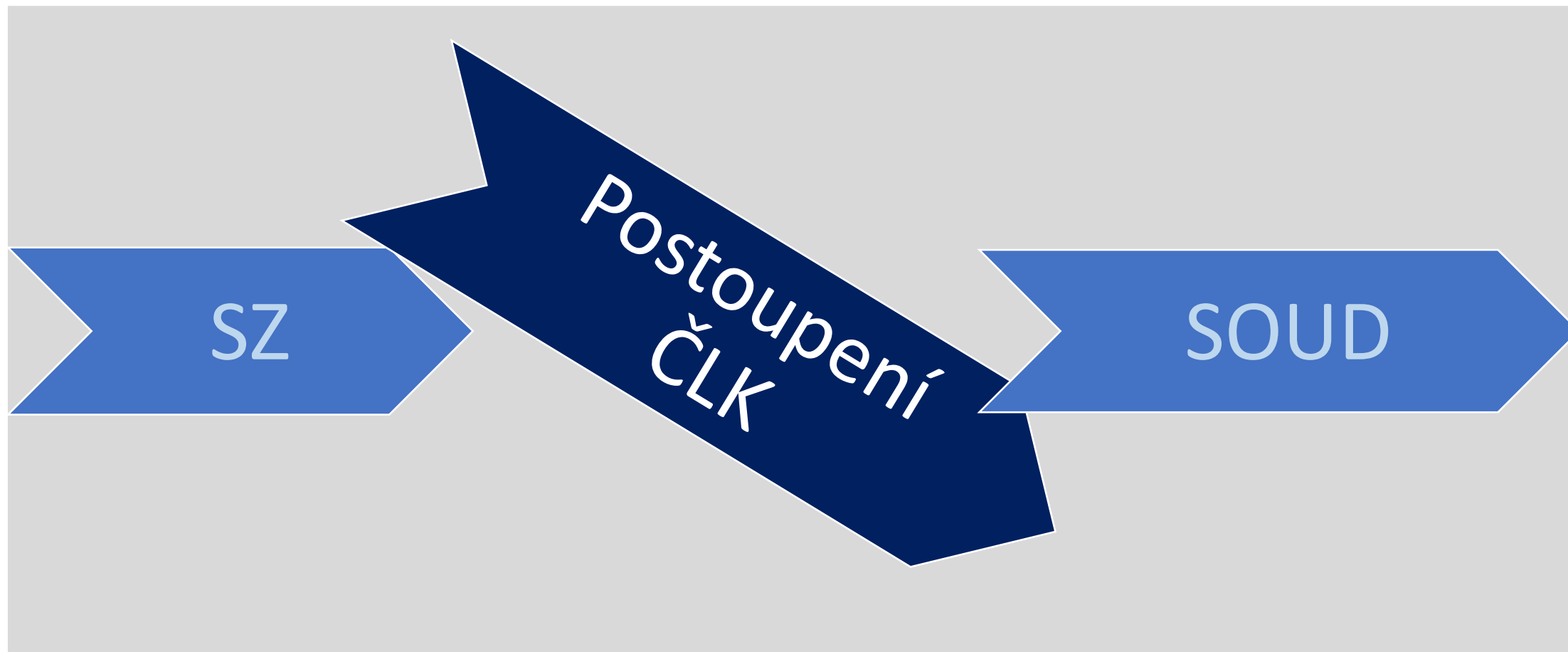
Osnova

- Trestní řízení a jeho průběh z pohledu lékaře
- Charakter soudních sporů a jejich proměna ve vztahu k profesi lékaře
- Očekávaný vývoj soudních sporů ve zdravotnictví z pohledu judikatury

Trestní řízení

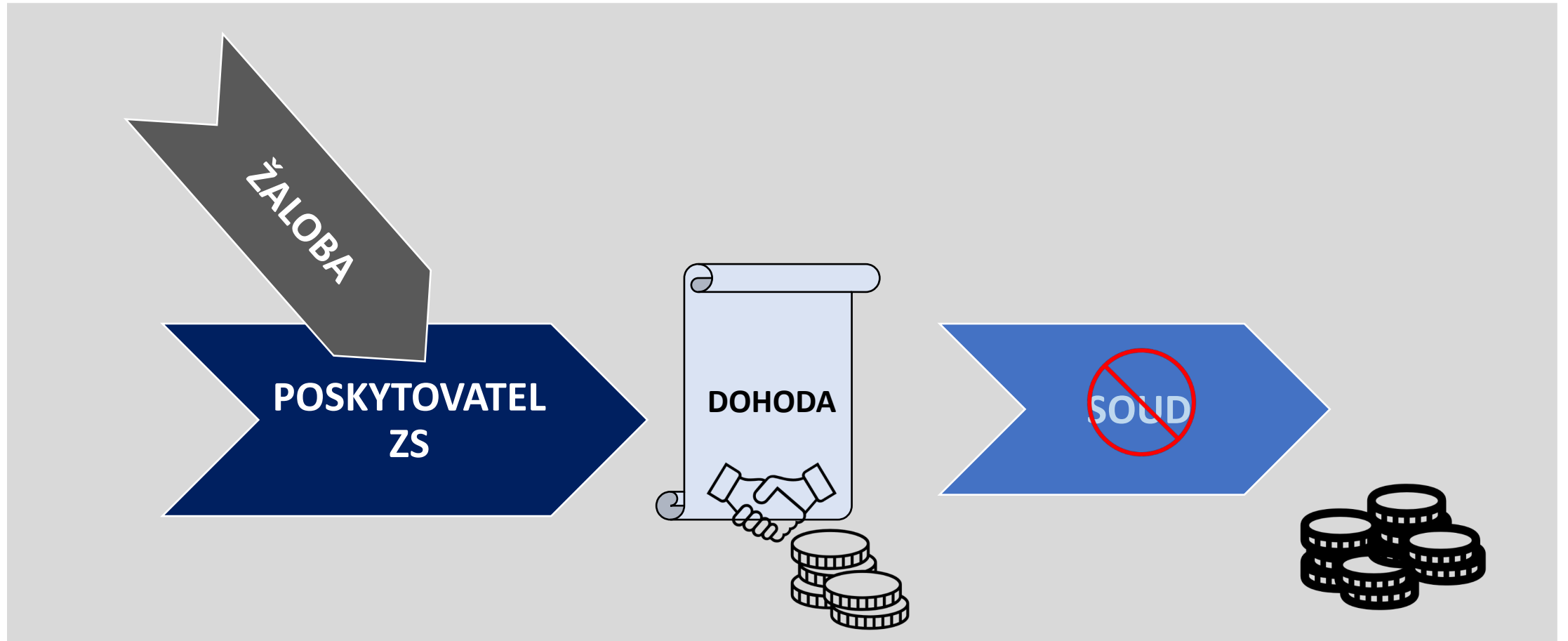
ULTIMA RATIO ...

DOHODA O VINĚ A TRESTU ...

Civilní žaloba (?)

**RESPEKTOVÁNÍ
SVOBODNÉ VŮLE
v.
NEPOSKYTNUTÍ
POMOCI**

Součástí této svobody je možnost jednotlivců **činit vlastní rozhodnutí o způsobu svého života**, a být tak aktivním tvůrcem své životní dráhy, neboli vytvářet si svůj životní projekt. Při respektování této autonomie jednotlivců musí do určité míry platit, že **každý je strůjcem svého štěstí**.

Součástí respektu k autonomii vůle a svobodě jednotlivce musí být i **respektování** rozhodnutí nejen odmítat pomoc od konkrétní osoby, ale i **přání, aby tato osoba nezajišťovala pomoc od dalších třetích osob**.

I v oblasti poskytování zdravotní péče je třeba plně ctít zásadu svobody a autonomie vůle a možnost pacienta odmítnout poskytnutí péče, byť by byla i považována za nezbytnou pro zachování jeho života.

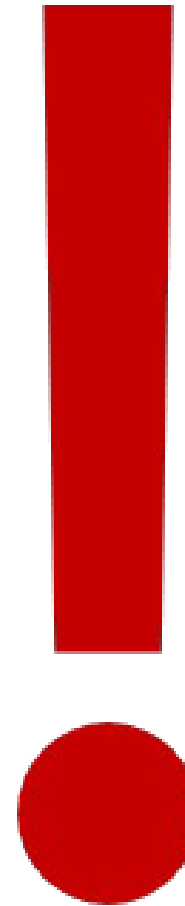
Respekt ke svobodě člověka...

(I. ÚS 2078/16 ze dne 2. ledna 2017)

Lékaři a další zdravotničtí pracovníci mohou takové osoby přesvědčovat, mohou se snažit je přimět ke změně jejich postoje, pokud je zjevně pro ně škodlivý, ale v konečném důsledku nemohou zabránit realizaci rozhodnutí o odmítnutí péče, které bylo učiněno na základě svobodné a vážné vůle dospělé svéprávné osoby, pouze z toho důvodu, že se domnívají, že toto rozhodnutí danou osobu poškozuje.

Proto jedná-li jakákoliv osoba v souladu s těmito pravidly a potřebnou péči neposkytne s ohledem na nesouhlas svéprávného dospělého pacienta, nemůže spáchat trestný čin neposkytnutí pomoci, neboť by nebyl naplněn jeden z nezbytných znaků trestného činu - protiprávnost jednání.

Vůle pacienta (dospělého, svéprávného, způsobilého) je nadřazena ochraně jeho života a zdraví.

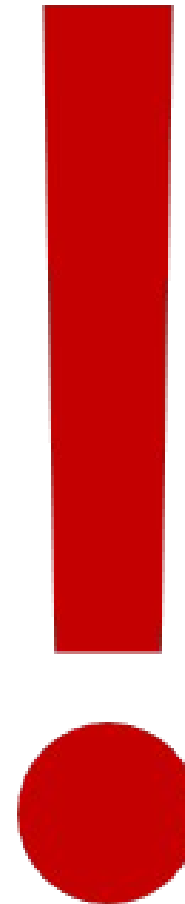
**ODBORNÍK
v.
PRÁVNÍ ZÁVĚRY**

Neposkytnutí pomoci...

(III.ÚS 4134/18 ze dne 3. 9. 2019)

„...postupovala zcela v rozporu s příslušnými profesními povinnostmi, neboť aniž by provedla jakékoliv vyšetření, ihned pacientku, jejíž zdravotní stav se oproti předchozímu dni zhoršil, odeslala bez řádně vystavené žádanky k provedení urologického vyšetření v téže nemocnici a nesdělila jí, aby se po provedeném zákroku vrátila zpět, v důsledku čehož poškozená po vycévkování na urologickém oddělení nemocnici opustila, odjela do místa bydliště, kde téhož dne v důsledku generalizované poporodní infekce se syndromem streptokokového toxického šoku došlo k dalšímu zhoršení jejího zdravotního stavu, a přes přivolanou rychlou záchrannou službu a následně lékařem provedenou resuscitaci v sanitním vozidle zemřela.“

Odpovědnost v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb je primárně odpovědností za odborně správný postup (*lege artis*), nikoli odpovědností za výsledek.

Postup lege artis...

(NS 8 Tdo 80/2020 ze dne 14. 4. 2020)

- Tento **pojem je však nepřesný**, protože **žádná norma neurčuje detailně konkrétní postup lékaře podle současného stavu vědy**, a proto není ani v trestním zákoníku vymezen.
- Léčebný postup lékaře, zda předmětným pravidlům odpovídal, je třeba v každé konkrétní situaci dovozovat z okolností, za nichž měl být proveden, na základě stanovených léčebných pravidel. Profesní úroveň a kvalifikaci, kterou lze očekávat od profesionálních zdravotnických pracovníků při výkonu jejich povolání, určuje současný stav vývoje příslušného oboru.
- Toto ustanovení tedy ukládá **sledovat pokrok v medicíně, sledovat nový vývoj v oboru a vyloučit metody, které již neodpovídají současnému stavu oboru**.

Postup lege artis...

(NS 8 Tdo 80/2020 ze dne 14. 4. 2020)

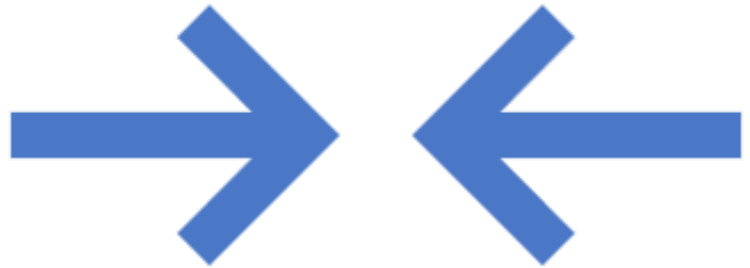
- Neznamená to však, že profesní standardy by měly nezbytně předepisovat jeden jediný způsob postupu lékaře při péči o pacienta v určitém zdravotním stavu.
- **Uznávaná lékařská praxe může připouštět několik možných způsobů zákroku a ponechává logicky určitou volnost ve volbě metody a způsobu léčení na konkrétním lékaři a jeho dohodě s pacientem, včetně informovaného souhlasu.**

Postup lege artis...

(NS 8 Tdo 80/2020 ze dne 14. 4. 2020)

- **Vyhodnocení lékařského postupu jako postupu *lege artis* nevyklučuje aplikaci pravidel neformálních a v průběhu času proměnlivých, jejich obsah je soudu zpravidla zprostředkován jen prostřednictvím znalců, popř. **neprávních dokumentů odborníků daného odvětví sdružených v odborných společnostech či vycházejících z akademického prostředí.****
- Úlohou soudu je pak z těchto odborných závěrů vyvodit příslušné právní závěry.

**KOLIZE
KOMPETENCÍ**

Nezávazná kolegiální konzultace...

(NS 7 Tdo 672/2020 ze dne 29. 7. 2020)

To znamená, že **ač obviněný nebyl v rozhodnou dobu ošetřujícím lékařem** a mohl proto ponechat veškeré rozhodování o léčbě poškozeného na T. Ř., **do vývoje skutkového děje zásadně vstoupil tak, že při vědomí svého postavení primáře a při přesvědčení o správnosti jím dříve provedené operace žlučníku, která revizi nepotřebuje, a současně navzdory upozorněním T. Ř. a jím sděleným informacím o zdravotním stavu poškozeného, revizi operace neschválil.**

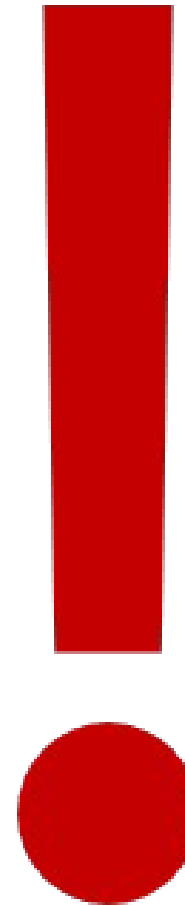
T. Ř. se tomuto postoji nesprávně podvolil, což, jak lze doplnit, vedlo k dovození i jeho trestní odpovědnosti.

Nezávazná kolegiální konzultace ...

(NS 7 Tdo 672/2020 ze dne 29. 7. 2020)

Obviněný současně zjevně podcenil zdravotní stav pacienta, byl chybně a nedůvodně přesvědčen o nepřítomnosti větších komplikací a svým jednáním způsobil přerušeni přípravy reoperace, kterou se chystal realizovat T. Ř. Tím **zásadně zasáhl do vývoje skutkového děje tak, že jej modifikoval, neboť bez jeho přičinění by zjevně nastal jiným způsobem, než jak se reálně stalo.** Jinak řečeno, jednání obviněného bylo významnou a současně trestně právně relevantní příčinou, vedoucí ve svém důsledku k následku v podobě úmrtí poškozeného.

Podvolení se protiprávním pokynům
(nadřízeného pracovníka) vede ke
spoluodpovědnosti.

Souběžné poskytování zdravotní péče ...

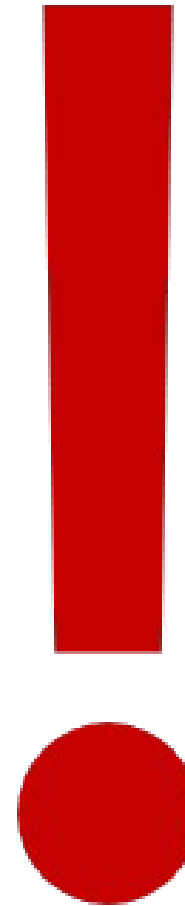
(NS 25 Cdo 3537/2018 ze dne 19. 3. 2019)

Z uvedeného vyplývá, že v tuto chvíli nelze ani zodpovědět otázku, zda **měla a mohla lékařka žalované FN zajišťovat pooperační péči včetně monitorování zdravotního stavu pacientky, či dokonce zasahovat do poskytování zdravotních služeb a organizovat a rozhodovat o jejich poskytování v jiném zdravotnickém zařízení.**

...nebylo dostatečně jasně formulováno rozdělení kompetencí...

Z doposud zjištěných skutečností vyplývají přinejmenším pochybnosti, zda k provedení všech podstatných úkonů umožňujících zachránit pacientce život byla lékařka oprávněna a zda k tomu měla na pracovišti, kde nebyla zaměstnána, vytvořeny objektivní předpoklady.

Poskytování zdravotní péče (mimo stavy krajní nouze) na území jiného poskytovatele zdravotních služeb (bez pracovněprávního vztahu) vede k odpovědnosti.

Odpovědnost dozorujícího lékaře ...

(9 To 80/2017 ze dne 11. 4. 2017)

Podle KS spočívalo pochybení MUDr. J. v tom, že **jako dozorující lékařka nad neatestovanou mladou začínající lékařkou neprovedla dostatečný dohled**, nedošla na centrální příjem, aby pacienta osobně zkontrolovala, zvláště za situace, kdy věděla, s jakými problémy pacient na centrální příjem přišel.

Nelze tudíž v žádném případě souhlasit s tím, že by její dohled mohl spočívat v tom, že lékaře, nad kterým má vykonávat dohled, pouze vyslechne a jím uváděné údaje mu věří.

Takový závěr v žádném případě nelze učinit, neboť dohled nemůže spočívat v tom, že nadřízená lékařka vyslechne závěry, které učinila neatestovaná lékařka, která pacienta vyšetřovala, a tím to pro ni končí.

Odpovědnost začátečníků ...

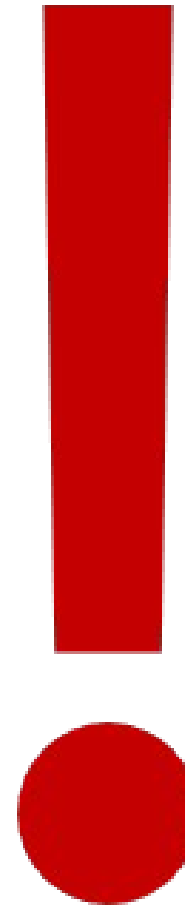
(9 To 80/2017 ze dne 11. 4. 2017)

... lze souhlasit s obhajobou, že na neatestovanou lékařku byly kladeny velké nároky, byla tzv. hozena do vody, neboť byla zařazena na centrálním příjmu, ... musela zajišťovat prvotní zdravotnické úkony a stanovovat diagnózy, ačkoliv byla nedlouho po vystudování VŠ a neměla dosud dostatečné zkušenosti.

... **obžalovaná věděla**, že je nad ní stanoven dohled, ... věděla, že sama **nemůže rozhodnout o poslání příchozího pacienta domů, aniž by to neměla posvěceno „starším“, tedy atestovaným lékařem, který nad neatestovaným prováděl dohled.**“

Podvolení se se protiprávně
nastaveným procesům vede ke
spoluodpovědnosti.

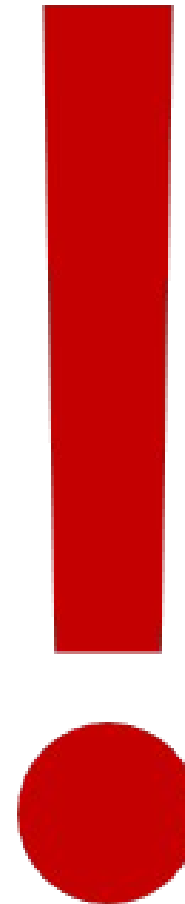
KOMUNIKAČNÍ MECHANISMY

KOMUNIKAČNÍ MECHANISMY MEZI ZZ...

(III. ÚS 1477/20 ze dne 8. 9. 2020)

Při posuzování trestní odpovědnosti právnických osob za trestný čin usmrcení z nedbalosti je **nutno posuzovat i komunikační mechanismy, které mají být mezi tzv. vyššími zdravotnickými zařízeními a zdravotnickými zařízeními nižšího typu**, jež potřebují ke své činnosti právě tato tzv. vyšší pracoviště, aby jejich lékařská péče mohla být poskytována *lege artis*, **nastaveny efektivně, tedy transparentně a bez technických problémů tak, aby nedošlo k ohrožení života nebo zdraví osob umístěných ve zdravotnických zařízeních nižšího typu** a tím k porušení jejich základních práv podle čl. 6 odst. 1 a čl. 31 Listiny základních práv a svobod.

Komunikace s tzv. vyššími pracovišti v případech, kdy je vážně ohroženo zdraví či život pacientů, nemůže být nastavena tzv. na „dobré slovo“. Telefonické odmítnutí přijetí pacienta těmito pracovišti - nezbujuje ošetřujícího lékaře odpovědnosti.

Očekávaný vývoj soudních sporů

„ZTRÁTA ŠANCE“ a její aplikace v praxi ...

(IV.ÚS 3416/20 ze dne 25. 5. 2021)

...čím důslednější právní ochrana pacientů bude, tím větší bude mít zdravotnické zařízení snahu chyby eliminovat, přinejmenším proto, že se jim to "vyplatí" i z finančního hlediska.

Současně je třeba vzít v úvahu, že **kontraproduktivním řešením může být zavedení drakonického "trestání" za jakékoliv pochybení zdravotnického zařízení, i když by nemohlo reálně ovlivnit zdraví pacienta.** Důsledkem by pak mohlo být snížení výkonnosti a ekonomické efektivity zdravotnických zařízení, aniž by došlo ke skutečnému zlepšení péče o pacienty, kdy se tyto budou jen "jistit" prováděním různých nikoliv nezbytně nutných vyšetření a zdravotních úkonů. To by mohlo vést ke zvýšení nákladnosti celého zdravotního systému.

„ZTRÁTA ŠANCE“ a její aplikace v praxi ...

(IV.ÚS 3416/20 ze dne 25. 5. 2021)

V této souvislosti by bylo namístě **položít otázku, zda aktuální, poměrně přísný požadavek na prokázání příčinné souvislosti, vyvolává adekvátní "tlak" na zdravotnická zařízení, aby zlepšovala kvalitu poskytované péče, resp. zda tato nezvýhodňuje, zvláště s přihlédnutím k tomu, že jejich postavení v případném sporu je téměř vždy materiálně i procesně lepší než jejich pacientů.**

„ZTRÁTA ŠANCE“ a její aplikace v praxi ...

(IV.ÚS 3416/20 ze dne 25. 5. 2021)

Lze vskutku předpokládat určitý nárůst počtu soudních sporů, neboť by se zvýšila šance pacientů, kteří byli dotčeni (resp. se cítili být dotčeni) vadným léčebným postupem, na odškodnění, **nicméně tuto skutečnost nelze vnímat jen negativně** (viz výše zmíněný tlak na kvalitu lékařské péče), kromě toho by bylo na obecných soudech, zda stanoví určité hranice právní odpovědnosti tam, kde by podíl zdravotnického zařízení na poškození zdraví pacienta byl minimální, a omezí tak množství spekulativně vedených soudních sporů.

SPORY VE ZDRAVOTNICTVÍ ... BUDOUCNOST

ICT

UMĚLÁ INTELIGENCE

Děkuji za pozornost.

jolana.tesinova@health.cz